

**Kolektív vyšších súdnych úradníkov
pôsobiacich na
súdoch Slovenskej republiky**

Kancelária Súdnej rady Slovenskej republiky
JUDr. Lenka Praženková
predsedníčka súdnej rady
Hlavné námestie 8
814 22 Bratislava

| | |
|---|----------|
| Kancelária Súdnej rady Slovenskej republiky Hlavné námestie 8, 814 22 Bratislava | |
| - 3 - 03 - 2019 | |
| Číslo spisu: | / |
| Číslo záznamu: | 173/2019 |
| Prílohy: | / |
| Vybavuje: | |

V Bratislave, dňa 31.01.2019

VEC:
P o d n e t vyšších súdnych úradníkov

Vážená pani predsedníčka súdnej rady,

toto cestou si Vám vyšší súdni úradníci pôsobiaci na súdoch Slovenskej republiky dovoľujú doručiť podnet, ktorého úlohou je poukázať na nepriaznivé postavenie vyššieho súdneho úradníka v systéme justície. Pevne veríme, že podnet Vám poskytne aspoň základný argumentačný rámec pri vytváraní priaznivejších podmienok priamo súvisiacich s postavením vyšších súdnych úradníkov v justičnom aparáte.

Súčasne si Vám v prílohe podnetu dovoľujeme zaslať nami vnímané vybrané nedostatky navrhovaného Zákona o štátnej službe pri výkone súdnictva a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „Zákon o justičnej službe“), ktorý sa momentálne nachádza v štádiu vyhodnocovania pripomienok doručených k predmetnému zákonu v rámci medzirezortného pripomienkového konania (LP/2018/490).

**I.
Postavenie vyššieho súdneho úradníka**

Radi by sme poukázali na zjavné znevýhodnenie pracovnej pozície vyššieho súdneho úradníka v rámci právnických profesii.

Pri uchádzaní sa o pozíciu vyššieho súdneho úradníka (dočasná a stála štátnej služba), musí uchádzca úspešne absolvovať výberové konanie, ktoré pozostáva z nasledovných častí.

1. Písomná časť

1.1 odborný písomný test zo znalosti Ústavy SR a všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúcich sa organizácie a činnosti súdov, ako aj zo znalostí z oblasti trestného, občianskeho, obchodného, pracovného a správneho práva a štátneho jazyka

1.2 prípadovej štúdie, ktorá obsahuje opis možnej, prípadne skutočnej situácie, ktorej riešenie navrhne uchádzca

1.3 prekladu textu z cudzieho jazyka (anglického, nemeckého alebo francúzskeho)

2. Ústna časť

2.1 pozostáva z prezentácie uchádzača o svojej osobe, odbornej praxi, ako aj o motivácii pre výkon činností na obsadzovanom štátnozamestnaneckom mieste a z odpovedí na otázky členov výberovej komisie.

Administratívno-technické schopnosti, kultivovaný písomný a ústny prejav, svedomitosť, spoľahlivosť, samostatnosť, schopnosť pracovať pod tlakom, pružnosť v myšlení, adaptabilitu a flexibilitu považujeme u vyššieho súdneho úradníka za samozrejmosť. Rovnako tak splnenie kritérií bezúhonnosti, štátneho občianstva SR a ďalších podmienok, ktoré ustanovuje zákon pri uchádzaní sa o miesto vyššieho súdneho úradníka.

Poukazujeme na skutočnosť, že nástupný čistý príjem vyššieho súdneho úradníka predstavuje v priemere **590 €¹**, pričom osoby v postavení vyšších súdnych úradníkov majú vysokoškolské právnické vzdelanie, ktoré častokrát prehĺbili vykonaním rigoróznej skúšky či absolvovaním niekoľkoročného doktorandského štúdia. Odhliadnuc od dlhodobo nepriaznivého finančného ohodnotenia vyšších súdnych úradníkov, sú na nich (rovnakо ako na celý justičný aparát) vyvíjané čoraz väčšie nároky pri nezmenených pracovných podmienkach (nedostatočné technické vybavenie, nedostatok administratívneho personálu a mnohé ďalšie).

Chceme poukázať na výrazný odliv osôb vyšších súdnych úradníkov na pozície právnych čakateľov prokuratúr, nakoľko možnosť pracovného uplatnenia a kariérneho rastu zaručujú právnym čakateľom prokuratúr výrazne vyššie garancie uplatnenia v oblasti svojho vzdelania.

Pre komparáciu dávame do pozornosti pozíciu právnych čakateľov prokuratúry, ktorí sú po úspešnom absolvovaní prokurátorskej skúšky vykonávanej JA SR obsadzovaní do funkcie prokurátora. Ide teda o priamy postup z právneho čakateľa prokuratúry na prokurátora, ktorý je podmienený absolvovaním prokurátorskej skúšky. Tento spôsob kariérneho rastu považujeme za správny, primeraný a účelný. V dôsledku nerovnosti možností kariérneho rastu medzi vyššími súdnymi úradníkmi a právnymi čakateľmi prokuratúry dochádza k odlivu osôb z justičného prostredia na prokuratúru. Rovnako tak možno badat' odliv a pretrvávajúci nezáujem o funkciu vyššieho súdneho úradníka v porovnaní s pozíciou advokátskeho koncipienta. Advokátsky koncipient, ktorý po vykonaní praxe úspešne absolvoje advokátsku skúšku (neobmedzený počet opravných termínov), priamo vykonáva povolenie advokáta.

Za prejav nepriaznivého postavenia vyššieho súdneho úradníka v systéme právnických profesii považujeme aj skutočnosť, že prax vyššieho súdneho úradníka de facto nie je akceptovaná ako relevantná prax v žiadnom inom právnickom povolaní – pre príklad, do praxe advokátskeho koncipienta sa v zmysle § 6 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z.z. započíta prax sudcu, asistenta sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, justičného čakateľa, prokurátora, právneho čakateľa prokuratúry a notársku prax; prax vyššieho súdneho úradníka v uvedenom ustanovení absentuje.

¹ Pre porovnanie hrubý nástupný plat vodiča MHD v Dopravnom podniku mesta Bratislava prestavuje 6,37€/h, mesačne 1019,-€; čistý príjem 775,44 €. Uvedený príklad nemá slúžiť na dehonestáciu práce vodiča autobusovej linky, avšak práve naopak má za cieľ poukázať na nízke finančné ohodnotenie vyšších súdnych úradníkov.

Kariérny postup vyšieho súdneho úradníka

Podľa ustanovenia § 21a ods. 1 zákona č. 549/2003 Z.z. „*Vyšší súdny úradník, ktorý získal vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v študijnom odbore právo na právnickej fakulte vysokej školy v Slovenskej republike alebo má uznaný doklad o vysokoškolskom právnickom vzdelaní druhého stupňa vydaný zahraničnou vysokou školou, nepretržite vykonával funkciu vyššieho súdneho úradníka najmenej tri roky a dosiahol vek najmenej 30 rokov, má nárok vykonať odbornú justičnú skúšku najneskôr do troch mesiacov od doručenia žiadosti ministru spravodlivosti Slovenskej republiky.*“

Je nesporné, že primárnu cieľovou skupinou pre vykonanie odbornej justičnej skúšky s následným absolvovaním hromadného výberového konania na výkon funkcie súdca by mali byť v ideálnom prípade justiční čakatelia; na aktuálnu situáciu zohľadňujúcu nízky počet justičných čakateľov reflektuje vyššie uvedené zákonné ustanovenie, ktoré predstavuje nárok vyššieho súdneho úradníka vykonať odbornú justičnú skúšku. Dovolíme si tvrdiť, že sú to práve vyšší súdni úradníci, ktorí tvoria majoritnú časť uchádzačov o funkciu súdca - absolvovanie odbornej justičnej skúšky a následne hromadného výberového konania na výkon funkcie súdca je preto jedinou logickou možnosťou vyššieho súdneho úradníka kariérne rást. Taktiež si dovolíme vyslovíť názor, že primárny motívom prevažnej časti uchádzačov o pozíciu vyššieho súdneho úradníka je práve možnosť kariérneho postupu po linke odborná justičná skúška ⇒ hromadné výberové konanie.

Podľa ustanovenia § 12 ods. 5 zákona č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov „*Skúška justičného čakateľa a skúška právneho čakateľa prokuratúry majú písomnú a ústnu časť. Písomná časť sa skladá z odborného testu, z vyhotovenia rozhodnutí v trestnej a v inej než trestnej veci. Písomnou časťou skúšky sa overuje spôsobilosť justičného čakateľa a právneho čakateľa prokuratúry samostatne vykonávať procesné úkony a postupy vyplývajúce z funkcie, na ktorú sa pripravuje. Na ústnej skúške majú justičný čakateľ a právny čakateľ prokuratúry preukázať vedomosti z ústavného práva, z organizácie a pôsobnosti súdov a prokuratúry, z trestného práva, z medzinárodného práva, z občianskeho práva, z rodinného práva, z obchodného práva, z finančného práva, zo správneho práva, z pracovného práva a z práva Európskej únie.*“

Odborná justičná skúška pozostáva z nasledovných častí:

1. Písomná časť

- 1.1 odborný test
- 1.2 vyhotovenie rozhodnutí v trestnej a v inej než trestnej veci.

(Písomnou časťou skúšky sa overuje spôsobilosť justičného čakateľa/vyššieho súdneho úradníka samostatne vykonávať procesné úkony a postupy vyplývajúce z funkcie, na ktorú sa pripravuje.)

2. Ústna časť

Na ústnej skúške má justičný čakateľ/vyšší súdny úradník preukázať vedomosti z ústavného práva, z organizácie a pôsobnosti súdov a prokuratúry, z trestného práva, z medzinárodného práva, z občianskeho práva, z rodinného práva, z obchodného práva, z finančného práva, zo správneho práva, z pracovného práva a z práva Európskej únie.

Uchádzač v tejto časti náhodne vyberá otázky pred skúšobnou komisiou, pričom ústna časť skúšky trvá v priemere od 30 min. do 90 min. na uchádzača.

Máme za to, že osoba uchádzajúca sa o pozíciu vyššieho súdneho úradníka musí od počiatku disponovať vedomostnými, charakterovými a morálnymi vlastnosťami rovnako ako sudca, nakoľko sa priamo podieľa na výkone súdnej moci (vyhotovuje koncepty rozsudkov, uznesení či iných rozhodnutí). Vykonaniu odbornej justičnej skúšky predchádza náročný niekoľkomesačný proces prípravy vyšším súdnym úradníkom a ako vyplýva z citovaného ustanovenia § 12 ods. 5 zákona č. 548/2003 Z. z., ide o prípravu z takmer každého právneho odvetvia.

V prípade, ak vyšší súdny úradník úspešne absoluje odbornú justičnú skúšku, môže sa za splnenia zákoných predpokladov zúčastniť na hromadnom výberovom konaní na výkon funkcie súdcu.

3. Hromadné výberové konanie na výkon funkcie súdcu pozostáva z:

3.1. písomnej časti

3.1.1. – písomný test

- overujú sa ním vedomosti uchádzača z ústavného práva, z trestného práva, zo správneho práva, z medzinárodného práva, z práva Európskej únie, z občianskeho práva, z rodinného práva, z obchodného práva a z pracovného práva.

(totožná oblasť skúšky uchádzača ako pri OJS, okrem oblasti finančného práva a organizácie a pôsobnosti súdov a prokuratúry)

3.1.2 – prípadová štúdia

- obsahuje opis možnej prípadnej skutočnej situácie, ktorej písomné riešenie má navrhnuť uchádzač.

3.1.3 – písomný preklad z cudzieho jazyka

- preklad možno vykonať z anglického, nemeckého alebo francúzskeho jazyka.

3.1.4 – písomné vypracovanie súdnych rozhodnutí –

- uchádzač musí vypracovať jedno súdne rozhodnutie z oblasti trestného práva a jedno z oblasti civilného práva

3.2 psychologického posúdenia

- overujú sa osobnostné predpoklady uchádzačov na výkon funkcie súdcu

3.3 ústnej časti

- 3.3.1 – prezentácia uchádzača o svojej osobe, odbornej praxi ako aj motivácie na výkon funkcie súdcu**

- 3.3.2 – odpovedať na otázky členov výberovej komisie, ktorých účelom je overiť skutočnosti, ktoré sa overujú výberovým konaním.**

Podľa ustanovenia § 28c ods. 3 zákona č. 385/2004 Z.z. o súdoch a prísediacich „*Po skončení výberového konania predseda výberovej komisie zabezpečí vyhotovenie zožnamu uchádzačov podľa poradia úspešnosti. V prípade rovnosti poradia sa rozhodne žrebom. V hromadnom výberovom konaní sa počet úspešných uchádzačov určuje podľa počtu obsadzovaných miest kandidátov na funkciu súdcu pre obvod príslušného krajského súdu. Úspešní uchádzači v hromadnom výberovom konaní sa stávajú kandidátmi na funkciu súdcu pre obvod príslušného krajského súdu. Kandidátom na funkciu súdcu je aj uchádzač o funkciu súdcu, ktorý nie je súdom a ktorý sa umiestnil vo výberovom konaní ako prvý v poradí, ak ide o výberové konanie podľa § 28 ods. 3.“*

Podľa ustanovenia § 28d ods. 2 zákona č. 385/2004 Z.z. o súdcoch a prísediacich „Volné miesto súdcu na okresnom súde v obvode krajského súdu možno obsadiť len z databázy kandidátov na funkciu súdcu vytvorenej pre obvod tohto krajského súdu. Ak postupom podľa predchádzajúcej vety nemožno voľné miesto súdcu obsadiť z dôvodu, že do databázy nie je zaradený žiaden kandidát na funkciu súdcu, možno voľné miesto súdcu obsadiť aj z kandidátov na funkciu súdcu vytvorenej pre obvod iného krajského súdu; ustanovenie odseku 3 sa použije primerane.“

Poznamenávame, že systém hromadných výberových konaní nielenže neprispel k rýchlejšiemu obsadzovaniu miest súdcov, ale práve naopak, zapríčinuje dlhodobé neobsadzovanie voľných súcovských miest čo prinajmenšom predstavuje vznik prieťahov v súdnych konaniach z dôvodu objektívne nezvládnuteľného a narastajúceho počtu nevybavených vecí na jednotlivého súdca resp. v oddelení.

I. Hromadné výberové konanie

| <i>Súd</i> | <i>Počet obsadzovaných miest</i> | <i>Počet prihlásených uchádzačov</i> | <i>Počet zúčastnených uchádzačov</i> | <i>Počet úspešných uchádzačov</i> |
|--------------|----------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|-----------------------------------|
| KS BA | 20 | 63 | 43 | 7 |
| KS TT | 10 | 27 | 17 | 2 |
| KS NR | 15 | 19 | 15 | 4 |
| KS TN | 10 | 23 | 16 | 5 |
| KS BB | 17 | 28 | 20 | 2 |
| KS ZA | 13 | 26 | 20 | 3 |
| KS KE | 25 | 48 | 33 | 10 |
| KS PO | 15 | 30 | 24 | 3 |
| SPOLU | 125 | 264 | 125 | 36 |

Z celostátneho predpokladu voľných súcovských miest, ktoré bolo potrebné obsadiť (spolu 125) sa podarilo obsadiť iba **36**.

II. Hromadné výberové konanie

| <i>Súd</i> | <i>Počet obsadzovaných miest</i> | <i>Počet prihlásených uchádzačov</i> | <i>Počet zúčastnených uchádzačov</i> | <i>Počet úspešných uchádzačov</i> |
|--------------|----------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|-----------------------------------|
| KS BA | 19 | 69 | 46 | 4 |
| KS TT | 8 | 26 | 14 | 1 |
| KS NR | 11 | 20 | 13 | 4 |
| KS TN | 5 | 15 | 13 | 3 |
| KS BB | 15 | 30 | 22 | 2 |
| KS ZA | 10 | 23 | 19 | 3 |
| KS KE | 15 | 41 | 28 | 9 |
| KS PO | 12 | 37 | 26 | 8 |
| SPOLU | 95 | 261 | 181 | 34 |

Z celostátneho predpokladu voľných súcovských miest, ktoré bolo potrebné obsadiť (spolu 95) sa podarilo obsadiť iba **34**.

Je nesporné, že práve takto nastavený systém výberu kandidátov na súdcov zapríčinuje dlhodobo nezvládnuteľný stav v justičnom aparáte, ktorý je jednou z hlavných príčin vzniku priesťahov v konaní súdu a v konečnom dôsledku vytvára negatívny obraz justície v očiach verejnosti.

Za jednu z najzásadnejších vád hromadných výberových konaní považujeme systém umiestňovania úspešných uchádzačov do funkcií súdcov na okresné súdy nachádzajúce sa v územnom obvode krajského súdu (na ktorom uchádzač úspešne absolvoval hromadné výberové konanie), ktoré nie je možné zo strany úspešného uchádzača ovplyvniť. Uvedený model spôsobu umiestňovania úspešných uchádzačov na okresné súdy sa môže javiť ako účelný v obvode Krajského súdu v Bratislave (kde sa nachádza sedem okresných súdov od seba minimálne vzdialených), avšak v zvyšných územných obvodoch krajských súdov zapríčinuje rozpad mladých rodín resp. vyvôleva kolízne situácie v rodinách.

Kolízna situácia č. I

Uchádzač o funkciu súdcu dlhodobo pôsobí ako vyšší súdny úradník na Okresnom súde v Banskej Bystrici. V danom meste si založil rodinu a dlhodobo v ňom žije. Manželka má v krajskom meste dlhodobé a stále zamestnanie, ktoré zodpovedá jej vysokoškolskému vzdelaniu, praxi a tomu prináležiacemu finančnému ohodnoteniu. Vzhľadom na to, že uchádzač úspešne absolvoval hromadné výberové konanie na funkciu súdcu bola mu ponúknutá možnosť umiestnenia na Okresnom súde v Lučenci alebo na Okresnom súde Veľký Krtíš. Pri oboch okresných súdoch predstavuje vzdialenosť od krajského mesta (v ktorom má úspešný uchádzač dlhodobé rodinné a sociálne väzby) prekážku, ktorá nie je riešiteľná každodenným dochádzaním na pridelený okresný súd. Vzniká teda potreba prestáhovania sa z krajského mesta do okresného mesta vzdialeného takmer 100km od rodiny a pôvodného bydliska.

Je neprijateľné, aby úspešný uchádzač žiadal od svojej manželky, aby sa vzdala svojho zamestnania v krajskom meste (primerane ohodnotenej jej kvalifikácií) a spolu s det'mi sa prestáhovali do okresu, kde s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou neexistujú pracovné miesta zodpovedajúce jej pôvodnému pracovnému zaradeniu a ohodnoteniu.

Kolízna situácia č. II

Uchádzač o funkciu súdcu dlhodobo pôsobí ako vyšší súdny úradník na Okresnom súde v Banskej Bystrici spolu so svojou manželkou, ktorá taktiež úspešne absolvovala hromadné výberové konanie na Krajskom súde v Banskej Bystrici. V meste Banská Bystrica dlhodobo žijú s dvomi det'mi, majú v ňom rodinné a pracovné väzby. Vzhľadom na to, že obaja úspešne absolvovali hromadné výberové konanie bolo manželovi ponúknuté pracovné zaradenie na Okresný súd v Brezne a manželke na Okresný súd v Lučenci. Vzhľadom na náročnosť kariérneho rastu z vyššieho súdneho úradníka na funkciu súdcu je vylúčená možnosť odmietnutia miesto pridelenia niektorým z manželov.²

Opäť je potrebné zdôrazniť, že zákonodarca úplne opomenul, aký dopad má systém umiestňovania úspešných uchádzačov na okresné súdy bez ohľadu na najlepšie záujmy rodín (odlúčenie rodičov od detí). Poznamenávame, že žiadosť o preloženie si môže takto vymenovaný/umiestnený uchádzač uplatniť najskôr po 5 rokoch.

² Poznámka o platových pomeroch: Čistý príjem nastupujúceho vyššieho súdneho úradníka je približne 590 €.
Čistý príjem začínajúceho súdcu približne na 2000 €.

Prax hromadných výberových konaní ukázala, že takto nastavený systém obsadzovania miest súdcov postráda logickosť, efektívnosť, účelnosť, vytvára neželané vákuum voľných miest súdcov a napokon zapríčinuje kolízie v mladých rodinách.

Tu je namieste dať do pozornosti, že pokial' právny čakateľ prokuratúry dosiahol vek 25 rokov a úspešne absolvoval prokurátorskú skúšku automaticky obsadzuje miesto prokurátora. Robí tak početné rozhodnutia ako sudca v rámci trestného konania (vrátane meritórnych rozhodnutí). Prokurátor zastáva v prípravnom konaní (v rámci trestného konania) postavenie dominus litis, a teda v praxi neraz rozhoduje v merite veci (napr. podmienečne zastavuje trestné stíhanie podľa § 216 Tr. por. - po osvedčení sa v skúšobnej dobe podľa 217 Tr. por.). Je teda, zrejmé, že vekový cenzus na výkon funkcie súdcu (30 r.), ktorý môže rozhodnúť vo väčšine veciach obdobne ako prokurátor (napr. pri postupe podľa § 241 Tr. por.) nemá v podmienkach nášho právneho systému (justície) logický podklad.

V kontexte vyššie uvedeného sa vekový cenzus 30 r. na vykonanie odbornej justičnej skúšky javí ako neopodstatnený, pričom možnosť vykonania justičnej skúšky by mala byť podmienená dĺžkou praxe – 3 r.

II. **Navrhovaný model postavenia a kariérneho rastu vyšších súdnych úradníkov**

1.

Aktuálna myšlienka špecializácie súdcov resp. súdov sa nám javí ako účelné a efektívne riešenie súčasnej situácie justičného aparátu, a to najmä s ohľadom na stav, kedy sa od súdov vyžaduje kvantita rozhodnutí na úkor ich kvality. Máme za to, že vykazované štatistické údaje súdmi nemôžu reálne vyjadriť náročnosť jednotlivých právnych vecí a spôsob rýchlosťi ich vybavovania. Zložitosť a procesný postup v konaní sa zásadne líši v závislosti od účastníkov konania či právnej zložitosti veci (zámerné obštrukcie obvinenými a obhajcami, zahlcovanie súdov podaniami účastníkov konania), pričom je možné akceptovať záver o tom, že mnohé právne predpisy v čase ich vzniku nepredpokladali špekulatívny výkon práv stranami sporu či obvinenými osobami, tak ako je tomu v súčasnosti a preto nedokážu zamedzit predlžovaniu súdnych konaní resp. ich množeniu.

Vo vzťahu k výberovým konaniam na funkciu súdcu sa ako efektívny javí model pri ktorom vysší súdny úradník splňajúci zákonné požiadavky na vykonanie odbornej justičnej skúšky, by vykonával odbornú justičnú skúšku ním vybraného právneho odvetvia (napr. v odvetví trestného práva), nakoľko má záujem a predpoklady na výkon funkcie súdcu v danej oblasti, pričom úspešné vykonanie odbornej justičnej skúšky v danom odvetví by predstavovalo pomyslenú „atestáciu“, ktorá by bola podmienkou na uchádzanie sa o výkon funkcie súdcu na trestnoprávnom oddelení (grémium). V praxi by tak po vykonaní odbornej justičnej skúšky z trestného práva mal absolvovať výberové konanie zamerané na zistenie prehľadu vedomostí uchádzca v odvetví trestného práva a následne po úspešnom absolvovaní takéhoto výberového konania pridelený na okresný súd so zaradením na trestnoprávne grémium.

Vzhľadom na to, že v praxi sudca neraz vykonáva tzv. zdvojenú agendu musel by uchádzcať mať absolvovanú „atestáciu“ z viacerých právnych odvetví (napr. trestné právo a občianske právo).

Pri uvedenom modeli by náročnosť odbornej justičnej skúšky z vybraného odvetvia bola vyššia (a rovnako tak pri výberovom konaní), čím by sa zabezpečil vyšší vedomostný stupeň kandidátov na súdcov (prehľad aktuálnej judikatúry vo zvolenej oblasti a iné).

Vyššie uvedený model sa dlhodobo uplatňuje v medicíne a prax ukazuje, že tento sa z hľadiska odbornosti jednotlivca v danom odvetví osvedčil (atestácie v príslušných odboroch).

Je potrebné dodať, že uvedený model ako aj jeho zavedenie sa javí ako účelný nástroj na špecializáciu len za predpoklásu, že kandidáti na výkon funkcie súdcu sa nebudú vyberať prostredníctvom tzv. hromadných výberových konaní, ale jednotlivo podľa potrieb okresných súdov.

2.

Za logický a správny model kariérneho rastu možno označiť aj spôsob kariérneho rastu z právnych čakateľov prokuratúr na prokurátorov, pričom pri tvorbe zákona o justičnej službe odporúčame zohľadniť tretiu časť zákona č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateľoch resp. použiť ju ako predlohu pri tvorbe zákona.

III. Záver

Vážená pani predsedníčka súdnej rady

pevne veríme, že náš podnet bude pre Vás prínosom pri rokovaniach o priaznivejších pracovných podmienkach vyšších súdnych úradníkov ako aj administratívneho aparátu súdov. Máme za to, že pri vytváraní priaznivejších podmienok pre výkon štátnej služby v justícii je nevyhnutná potreba širšej odbornej diskusie a rokovania, pričom nie je možné vytvárať právnu úpravu tzv. od stola, nakoľko takto vykonávaná právna úprava (návrh zákona o štátnej službe pri výkone súdnictva) nereflektuje na reálne potreby justičného aparátu a vytvára nežiaduci právny stav (právny chaos).

Máme za to, že sprísňovanie podmienok (už v súčasnosti náročne nastaveného procesu) kariérneho rastu pre vyššieho súdneho úradníka nemá v systéme justičného aparátu opodstatnenie.

Podnet ako aj Vybrané nedostatky navrhovaného „Zákona o štátnej službe pri výkone súdnictva“, ktorý je prílohou zámerne neobsahuje všetky pripomienky vyšších súdnych úradníkov k aktuálnemu stavu postavenia VSÚ či navrhovanému zákonu z dôvodu, že by bol rozsahovo obsiahli, pričom má za cieľ vytvoriť Vám základný argumentačný rámec pri tvorbe novej právnej úpravy.

Vyšší súdny úradníci sú otvorení konštruktívnym rokovaniam týkajúcich sa vytvorenia priaznivejších podmienok pre výkon štátnej služby v justícii.

Záverom poznamenávame, že kolektív vyšších súdnych úradníkov, ktorí spracovali tento podnet majú záujem vypracovať nové a kvalitné znenie statusového zákona o vyšších súdnych úradníkoch, ktoré by reflektovalo na aktuálne potreby stavu VSÚ.

Prílohy:

Vybrané nedostatky navrhovaného
„Zákona o štátnej službe pri výkone súdnictva“
Podpisový hárok

Na vedomie:

Ministerstvo spravodlivosti SR
Mgr. Gábor Gál
minister
Župné námestie 13
813 11 Bratislava

s úctou a pozdravom

Kolektív vyšších súdnych úradníkov

Dovoľujeme si dať predsedníčke súdnej rady do pozornosti vybrané ustanovenia Zákona o justičnej službe, ktorých zmenu považujeme za opodstatnenú a konštruovanú na logickom podklade vyplývajúceho zo stavu v justícii.

Navrhujeme nasledovné úpravy Zákona o justičnej službe.

Pôvodné znenie:

§ 5

(1) Vyšší súdny úradník, ktorý nepretržite vykonával funkciu vyššieho súdneho úradníka najmenej tri roky, úspešne absolvoval atestačnú skúšku a dosiahol vek najmenej 30 rokov, má nárok vykonat' odbornú justičnú skúšku[7]) najneskôr do troch mesiacov od doručenia žiadosti ministru spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister“).

(2) Za výkon funkcie vyššieho súdneho úradníka sa považuje aj výkon funkcie justičného čakateľa a súdneho poradcu.[8])

Navrhované znenie:

§ 5

(1) *Vyšší súdny úradník, ktorý vykonával funkciu vyššieho súdneho úradníka najmenej tri roky a dosiahol vek najmenej 30 rokov, má nárok vykonat' odbornú justičnú skúšku[7]) najneskôr do troch mesiacov od doručenia žiadosti ministru spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister“).*

(2) *Za výkon funkcie vyššieho súdneho úradníka sa považuje aj výkon funkcie justičného čakateľa a súdneho poradcu.[8])*

Zdôvodnenie:

Vypustenie slovného spojenia „úspešne absolvoval atestačnú skúšku“ je žiadané z nasledovných dôvodov:

I. V aktuálnej verzii návrhu zákona nie je prechodnými ustanoveniami upravená situácia, kedy v prípade, ak s účinnosťou zákona od 01.01.2019 bude podmienkou pre vznik nároku vykonat' odbornú justičnú skúšku úspešné absolvovanie atestačnej skúšky bude toto mať negatívny dopad na vyšších súdnych úradníkov, ktorí v kalendárnom roku 2019 dosiahnu vek 30 rokov, nakoľko je z časového hľadiska objektívne nepravdepodobné predpokladat', že táto skupina vyšších súdnych úradníkov stihne úspešne absolvovať atestačnú skúšku do jarného či jesenného termínu konania odbornej justičnej skúšky.

II. Atestačná skúška by mala predstavovať zvýhodnenie jednotlivcov na pozícii vyššieho súdneho úradníka, ktorí nemajú záujem o uchádzanie sa o výkon funkcie sudcu a preto úspešné absolvovanie atestačnej skúšky by nemalo podmieňovať už tak náročné odborné justičné skúšky či hromadné výberové konanie, ktoré ako ukazujú štatistické údaje o počte úspešných uchádzačov neprispievajú k vyššej transparentnosti výberových konaní ani nepredstavujú odraz vyššej odbornej úrovne uchádzačov, avšak práve naopak, zapríčinuje neschopnosť obsadenia voľných súdovských miest, čoho priamym dôsledkom sú prinajmenšom prieťahy v konaniach súdov.

Atestačná skúška má predstavovať fakultatívnu možnosť zvýhodnenia vyššieho súdneho úradníka, ktorý nemá záujem uchádzať sa o funkciu sudskej, pričom absolvovaním atestačnej skúšky si prehľbi svoje odborné vedomosti za súčasného navýšenia platu.

Pôvodné znenie:

§ 14

(1) Po skončení odbornej prípravy, najneskôr do šiestich mesiacov od jej skončenia, je justičný čakateľ povinný vykonat' odbornú justičnú skúšku okrem prípadu, keď odbornú justičnú skúšku vykonal v minulosti. Na základe písomnej žiadosti justičného čakateľa je minister povinný, po skončení odbornej prípravy, povoliť justičnému čakateľovi účasť na odbornej justičnej skúške.

(2) Po skončení odbornej prípravy a úspešnom vykonaní odbornej justičnej skúšky vykonáva justičný čakateľ naďalej funkciu justičného čakateľa. Naďalej je povinný sa v tomto období odborne pripravovať na výkon funkcie sudskej.

(3) Ak justičný čakateľ nevykoná opakovane úspešne odbornú justičnú skúšku, jeho štátnozamestnanecký pomer skončí zo zákona podľa osobitného predpisu.²⁾

Navrhované znenie:

§ 14

(1) Po skončení odbornej prípravy, najneskôr do šiestich mesiacov od jej skončenia, je justičný čakateľ povinný vykonat' odbornú justičnú skúšku okrem prípadu, keď odbornú justičnú skúšku vykonal v minulosti. Na základe písomnej žiadosti justičného čakateľa je minister povinný, po skončení odbornej prípravy, povoliť justičnému čakateľovi účasť na odbornej justičnej skúške.

(2) Po skončení odbornej prípravy a úspešnom vykonaní odbornej justičnej skúšky vykonáva justičný čakateľ naďalej funkciu justičného čakateľa. Naďalej je povinný sa v tomto období odborne pripravovať na výkon funkcie sudskej.

Zdôvodnenie:

Ustanovenie § 14 ods. 3 navrhovaného zákona predstavuje absolútne neúčelné vytváranie už tak neprimeraného tlaku na vyšších súdnych úradníkov a justičných čakateľov pri ich kariérnom raste. Ustanovenie § 18 ods. 3 postráda logickosť a malo by za následok opäťovné neobsadenie štátnozamestnaneckého miesta, ktoré sa za súčasného právneho stavu (výberové konanie) ako aj jeho finančné ohodnotenie vypĺňa iba veľmi obtiažne, ak sa vôbec podarí ho obsadiť.

Je potrebné dať do pozornosti, že čistý príjem vyššieho súdneho úradníka/justičného čakateľa začína približne na 590,-€/mes., pričom tieto osoby majú vysokoškolské vzdelanie II. stupňa v študijnom odbore právo ako zákonní podmienku pre vznik pracovného pomeru. Väčšina vyšších súdnych úradníkov / justičných čakateľov nad rámec zákonnych predpokladov prehľbili svoje odborné vedomosti úspešným absolvovaním rigoróznej skúšky prípadne úspešne absolvovali III. stupeň vysokoškolského štúdia.

Pôvodné znenie:

§ 15

(1) Ak nie je justičný čakateľ v lehote do dvoch rokov od úspešného vykonania odbornej justičnej skúšky a splnenia predpokladov pre účasť vo výberovom konaní podľa osobitného predpisu,[16]) zaradený do databázy kandidátov na funkciu sudskej funkcie, dňom uplynutia lehoty sa jeho štátnozamestnanecký pomer skončí na základe tohto zákona, ibaže bude justičný čakateľ trvale preložený na vhodné štátnozamestnanecké miesto alebo sa dohodne so služobným úradom inak.

(2) Ak bude justičný čakateľ v lehote do dvoch rokov od úspešného vykonania odbornej justičnej skúšky a splnenia predpokladov pre účasť vo výberovom konaní podľa osobitného predpisu,[17]) zaradený do databázy kandidátov na funkciu sudskej funkcie, jeho štátnozamestnanecký pomer sa skončí na základe tohto zákona

- a) vymenovaním do funkcie sudskej funkcie,
- b) dňom vyradenia z databázy kandidátov na funkciu sudskej funkcie, okrem z dôvodu uvedeného v odseku 2 písm. a), ibaže bude justičný čakateľ trvale preložený na vhodné štátnozamestnanecké miesto alebo sa dohodne so služobným úradom inak.

Navrhované znenie:

§ 15

(1) Ak bude justičný čakateľ v lehote do dvoch rokov od úspešného vykonania odbornej justičnej skúšky a splnenia predpokladov pre účasť vo výberovom konaní podľa osobitného predpisu, zaradený do databázy kandidátov na funkciu sudskej funkcie, jeho štátnozamestnanecký pomer sa skončí na základe tohto zákona

- a) vymenovaním do funkcie sudskej funkcie,
- b) dňom vyradenia z databázy kandidátov na funkciu sudskej funkcie, ibaže bude justičný čakateľ trvale preložený na vhodné štátnozamestnanecké miesto alebo sa dohodne so služobným úradom inak.

Zdôvodnenie:

Ustálenie lehoty 2 rokov na povinné zaradenie justičného čakateľa (s úspešne vykonanou OJS) do databázy kandidátov na funkciu sudskej funkcie pod hrozbou skončenia štátnozamestnaneckého pomeru je za súčasného nastavenia systému výberu kandidátov prostredníctvom „hromadných výberových konaní“ neprimerane prísne a enormne znevýhodňuje postavenie vyššieho súdneho úradníka / justičného čakateľa v porovnaní napr. s advokátskym koncipientom.

Aplikačná prax hromadných výberových konaní už jasne ukázala nefunkčnosť hromadných výberových konaní pri výbere kandidátov na sudskej funkciu a možno ju označiť za jednu z hlavných príčin nedostatočného počtu sudskej funkcie čoho priamym následkom sú, okrem iného, prieťahy v konaní. Práve tento nástroj, ktorého pôvodná myšlienka bola správna, sa svojím nesprávnym nastavením stal prekážkou v generáčnej obmene justičného stavu.

Pôvodné znenie:

§ 18

(1) Štátному zamestnancovi podľa tohto zákona patrí plat podľa osobitného predpisu.2)

(2) Tarifný plat na účely tohto zákona tvorí

a) platová tarifa v príslušnej platovej triede podľa osobitného predpisu2) zvýšená o tridsat' percent,

b) zvýšenie platovej tarify podľa osobitného predpisu.2)

(3) Štátному zamestnancovi, ktorý úspešne absolvoval atestačnú skúšku podľa § 19 ods. 7 zákona patrí zvýšenie tridsat' percent zo zvýšenej platovej tarify podľa odseku 2 písm. a).

Navrhované znenie:

§ 18

(1) Štátному zamestnancovi podľa tohto zákona patrí plat podľa osobitného predpisu.2)

(2) Tarifný plat na účely tohto zákona tvorí

a) platová tarifa v príslušnej platovej triede podľa osobitného predpisu2) zvýšená o tridsat' percent,

b) zvýšenie platovej tarify podľa osobitného predpisu.2)

(3) Štátному zamestnancovi, ktorý úspešne absolvoval atestačnú skúšku podľa § 19 ods. 7 zákona patrí zvýšenie tridsat' percent zo zvýšenej platovej tarify podľa odseku 2 písm. a).

(4) Štátному zamestnancovi podľa tohto zákona sa priznáva každoročné navýšenie tarifného platu najmenej vo výške 5% z platovej tarify určenej podľa ods. 2, za každý rok justičnej praxe.

(5) Úprava platovej tarify podľa ustanovenia § 18 ods. 2 písm. a), b) a ods. 4 tohto zákona nesmie byť vykonaná na úkor doterajšieho osobného ohodnotenia štátneho zamestnanca.

Zdôvodnenie:

Doplnenie odsekov 4 a 5 v ustanovení § 18 navrhovaného zákona, má za cieľ zastabilizovanie personálneho obsadenia súdu, čo prispieva k zníženiu fluktuácie personálu súdu a vytvára pracovnú prestíž a motiváciu pre prácu v justícii. Táto úprava by pomohla odstrániť stav, kedy sa do výberových konaní na vyšších súdnych úradníkov či zamestnancov administratívny súdu prihlásuje iba málo uchádzca resp. častokrát sa neprihlásí ani jeden uchádzac. Ustanovenia § 18 ods. 5 má za úlohu zamedzit' vzniku situácií, kedy dochádza k navýšeniu platových tried a zníženiu osobného ohodnotenia tzv. osobného príplatku, tak ako sa to uplatňuje v súčasnosti.

Pôvodné znenie:

§ 19

(1) Justičné vzdelávanie je proces inovácie profesionálnych znalostí štátnych zamestnancov plniacich úlohy pri výkone súdnictva, ktoré zabezpečuje súd, ministerstvo alebo Justičná akadémia Slovenskej republiky.

(2) Justičné vzdelávanie je druh kompetenčného vzdelávania podľa osobitného predpisu.[17])

(3) Justičné vzdelávanie štátnych zamestnancov podľa tohto zákona sa vykonáva aj odbornými študijnými pobytmi v tuzemských a zahraničných súdnych inštitúciách, ktoré môžu trvať najviac jeden rok; počas ich trvania štátny zamestnanec nesmie rozhodovať o veciach patriacich do vecnej pôsobnosti súdov.

(4) Justičné vzdelávanie prebieha v dvoch stupňoch ako

- a) všeobecné justičné vzdelávanie,
- b) odborné justičné vzdelávanie.

(5) Všeobecné justičné vzdelávanie začína dňom nasledujúcim po dni ukončenia adaptačného vzdelávania podľa osobitného predpisu[18]) a končí spravidla uplynutím jedného roka odo dňa vzniku štátnozamestnaneckého pomeru. Všeobecné justičné vzdelávanie je povinný absolvovať každý asistent, súdny tajomník, dozorný úradník,[19]) vyšší súdny úradník a probačný a mediačný úradník.

(6) Odborné justičné vzdelávanie je odborné vzdelávanie asistentov, súdnych tajomníkov, vyšších súdnych úradníkov, probačných a mediačných úradníkov, ktoré sa uskutočňuje najmä v odborných vzdelávacích kurzoch; odborné justičné vzdelávanie nadvázuje na všeobecné justičné vzdelávanie.

(7) Justičné vzdelávanie je ukončené atestačnou skúškou. Štátny zamestnanec je oprávnený opakovane absolvovať atestačnú skúšku najskôr po šiestich mesiacoch odo dňa jej neúspešného vykonania. Neúspešné vykonanie atestačnej skúšky nemá vplyv na štátnozamestnanecký pomer štátneho zamestnanca.

Navrhované znenie:

§ 19

(1) Justičné vzdelávanie je proces inovácie profesionálnych znalostí štátnych zamestnancov plniacich úlohy pri výkone súdnictva, ktoré zabezpečuje súd, ministerstvo alebo Justičná akadémia Slovenskej republiky.

(2) Justičné vzdelávanie je druh kompetenčného vzdelávania podľa osobitného predpisu.[17])

(3) Justičné vzdelávanie štátnych zamestnancov podľa tohto zákona sa vykonáva aj odbornými študijnými pobytmi v tuzemských a zahraničných súdnych inštitúciách, ktoré môžu trvať najviac jeden rok; počas ich trvania štátny zamestnanec nesmie rozhodovať o veciach patriacich do vecnej pôsobnosti súdov.

(4) Justičné vzdelávanie prebieha v dvoch stupňoch ako

- a) všeobecné justičné vzdelávanie,
- b) odborné justičné vzdelávanie.

(5) Všeobecné justičné vzdelávanie začína dňom nasledujúcim po dni ukončenia adaptačného vzdelávania podľa osobitného predpisu[18]) a končí spravidla uplynutím jedného roka odo dňa vzniku štátnozamestnaneckého pomeru. Všeobecné justičné vzdelávanie je povinný absolvoovať každý asistent, súdny tajomník, dozorný úradník,[19]) vyšší súdny úradník a probačný a mediačný úradník.

(6) Odborné justičné vzdelávanie je odborné vzdelávanie asistentov, súdnych tajomníkov, vyšších súdnych úradníkov, probačných a mediačných úradníkov, ktoré sa uskutočňuje najmä v odborných vzdelávacích kurzoch; odborné justičné vzdelávanie nadvážuje na všeobecné justičné vzdelávanie.

(7) Odborné justičné vzdelávanie je ukončené atestačnou skúškou. Štátny zamestnanec je oprávnený opakovane absolvoovať atestačnú skúšku aj po šiestich mesiacoch odo dňa jej neúspešného vykonania. Neúspešné vykonanie atestačnej skúšky nemá vplyv na štátnozamestnanecký pomer štátneho zamestnanca.

Zdôvodnenie:

K ods. 7 navrhujeme doplniť slovo „Odborné“ justičné vzdelávanie, ktoré je ukončené atestačnou skúškou, nakoľko znenie tohto odseku je nejednoznačné, a to vo vzťahu ku ktorej fáze justičného vzdelávania štátny zamestnanec dosiahne atestačnú skúšku. Justičné vzdelávanie podľa ods. 4 návrhu zákona prebieha ako a) všeobecné justičné vzdelávanie, b) odborné justičné vzdelávanie. Všeobecné justičné vzdelávanie je povinný absolvoovať každý asistent, súdny tajomník, dozorný úradník, vyšší súdny úradník a probačný a mediačný úradník. Odborné justičné vzdelávanie je fakultatívne. V ods. 7 je ďalej uvedené znenie „Justičné vzdelávanie je ukončené atestačnou skúškou.“, čo dáva predpoklad, že i po absolvovaní prvej fázy (povinnej) je táto ukončená atestačnou skúškou.
